

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ – ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μελέτη της μουσικής παραγωγής μιας κοινωνίας

Μουσική προφορικής ή και λόγιας παράδοσης μη ευρωπαϊκών πολιτισμών

Μουσικά όργανα στην παραδοσιακή μουσική της Κίνας

Πτυχιακή Εργασία στο μάθημα: Μουσικοί Πολιτισμοί

Τσαμήτρος Βασίλειος

M 2010064

Διδάσκων: Γιαννέλος Δημήτρης

Εξεταστική Περίοδος: Σεπτέμβριος 2017 (30/9/2017)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην εργασία που ακολουθεί, επέλεξα να ασχοληθώ με τον μουσικό πολιτισμό της Κίνας. Η επιλογή έγινε κατόπιν μιας σειράς ακουσμάτων τις τελευταίες μέρες με μουσικές από αραβικές χώρες όπως Αίγυπτο, Υεμένη, Συρία, Λίβανο. Επίσης μουσική από Τουρκία. Αφού άκουσα αρκετές μέρες την μουσική αυτών των χωρών κατά την διάρκεια της ημέρας έπιανα τον εαυτό μου σε κάποια σημεία να ανατριχιάζει στην κυριολεξία με κάποια τραγούδια ή αμανέδες. Αυτό οφείλεται ίσως στο ότι είναι κοντά στα δικά μου ακούσματα λόγω του ότι ασχολούμαι με την λαϊκή ελληνική μουσική. Αυτές οι χώρες λόγω ίσως του ότι έχουν αλληλοεπηρεαστεί στο πέρασμα του χρόνου, είναι φυσιολογικό υποθέτω να έχουν κοινά. Εκείνο που πραγματικά ήθελα να κάνω ήταν να ακούσω κάτι διαφορετικό. Χωρίς όμως να είναι και τελείως «απόμακρο» και να μη με αγγίζει.

Το επόμενο βήμα ήταν να ακούσω μουσική από Αφρική, αλλά ένιωσα σαν να βλέπω ντοκιμαντέρ και απλά παρακολουθούσα τους ανθρώπους και τα όργανα χωρίς όμως να με συγκινεί ή μουσική σαν μουσική.

Έτσι άκουσα ινδική μουσική μιας και για την Ινδία είχα κάνει παρουσίαση στο μάθημα "μουσικοί πολιτισμοί", γιατί πραγματικά μου άρεσε και παρόλο του ότι είναι μακριά μας γεωγραφικά, η μουσική μας απόσταση δεν είναι και τόσο. Αρκεί κανείς να δει πόσο μοιάζουν οι κλίμακες και ο τρόπος που τραγουδούν με τα πεντατονικά της Ηπείρου (στην Ελλάδα). Ή ακόμα, απ όσο έψαξα πρόσφατα και βρήκα, το πόσο μεγάλο υλικό έχουμε «δανειστεί» στην ελληνική λαϊκή μουσική, κατά τη δεκαετία του 50' κυρίως, στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα μουσικές συνθέσεις ολόκληρων τραγουδιών από τον ινδικό κινηματογράφο που αλλάξανε τους στίχους και τους κάνανε ελληνικούς. Επειδή έψαχνα κάτι διαφορετικό όπως είπα, συνέχισα να ψάχνω.

Σε κάποιο ντοκιμαντέρ που είδα τυχαία στη τηλεόραση για τον πολιτισμό της Κίνας γενικότερα, είδα ότι η παραδοσιακή κινέζικη μουσική μετράει 8000 χρόνια ιστορίας και ότι ο κινέζικος λαός είχε αναπτύξει μια εκλεπτυσμένη αντίληψη και εκτίμηση για την μουσική. Στην κινέζικη μυθολογία λέγεται πως ένας πολιτικός, ο Ling Lun, υπήρξε ιδρυτής της μουσικής. Ο Ling Lun εμπνευσμένος από τις κραυγές των μυθικών φοινίκων, έφτιαξε ένα φλάουτο από μπαμπού ώστε να αναπαράγει το τραγούδι τους. Ενδιαφέρον, σκέφτηκα. Και έβαλα να ακούσω μουσική της Κίνας.

Εκείνο που μου έκανε ιδιαίτερη αίσθηση ήταν το πόσο χαλαρός ένιωθα κατά τη διάρκεια που άκουγα αυτή τη μουσική. Πραγματικά με ηρεμούσε. Ξεχνούσα διάφορα καθημερινά προβλήματα και απλά ταξίδευα. Το δεύτερο που είδα σε μουσικά βίντεο και με άγγιξε, ήταν το ότι αυτοί οι άνθρωποι νιώθανε πραγματικά αυτό που κάνανε εκείνη την στιγμή. Ο Κομφούκιος θεωρούσε ότι η μουσική παίζει σημαντική λειτουργία στην κοινωνία και την εκπαίδευση. Για εκείνον, η «καλή μουσική» είναι μια επίκτητη τέχνη που έχει την δύναμη να αντανakλά την ομορφιά και την αγνότητα του μυαλού και δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται μόνο ως μέσο διασκέδασης.

Δεν παίζουν απλά ένα μουσικό όργανο. Πραγματικά μου περνούσαν μέσα από την εκφραστικότητα τα συναισθήματά τους. Υπάρχει κάτι βαθύτερο από το «παίζω ένα όργανο». Υπάρχει μια εκτίμηση στη μουσική.

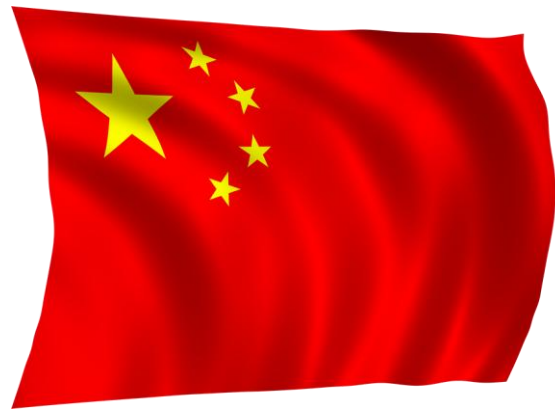
Επίσημη ονομασία: Λαϊκή
Δημοκρατία της Κίνας

Πρωτεύουσα: Πεκίνο

Επίσημη γλώσσα: Κινέζικα

Πληθυσμός: 1.374.620.000

Έκταση: 9.596.961

Η Κίνα είναι χώρα της Ανατολικής Ασίας και η χώρα με το μεγαλύτερο πληθυσμό στον κόσμο. Συνορεύει με 29 χώρες τις περισσότερες με οποιοδήποτε κράτος στον κόσμο. Γεωγραφικά είναι η τέταρτη μεγαλύτερη στον κόσμο.

Ο κινέζικος πολιτισμός είναι από τους αρχαιότερους πολιτισμούς στον κόσμο. Σήμερα στην Κίνα υπάρχουν 56 εθνοτικές ομάδες, οι οποίες διατηρούν τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά τους.

Διατηρούν ξεχωριστή γλώσσα, παράλληλα με τη κινέζικη γλώσσα και γραφή. Οι περισσότερες έχουν ιδιαίτερη χαρακτηριστική ενδυμασία, έθιμα και παραδόσεις. Με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους καθώς και τα ντόπια προϊόντα τους, αποτελούν πόλο έλξης τόσο για τους ξένους όσο και για τους Κινέζους τουρίστες.

Ήταν η πιο μεγάλη οικονομία και το 1820, είχε το 30% του συνολικού παγκόσμιου ΑΕΠ και ασχολούταν κυρίως με την γεωργία. Καθώς όμως τα χρόνια περνούσαν εμφανίστηκε μια δύσκολη περίοδος αναταραχών, εμφύλιων πολέμων και κακουχιών με αποτέλεσμα το ποσοστό αυτό να φτάσει το 5%¹.

Η μουσική αποτελούσε μέρος του φιλοσοφικού και θρησκευτικού συστήματος της Κίνας αλλά χρησίμευε και στη διοίκηση. Η εργατική τάξη και οι χωρικοί συνέθεταν παραδοσιακά, λαϊκά τραγούδια, τα οποία περιέγραφαν καθημερινές δραστηριότητές τους, όπως ψάρεμα, γεωργία κλπ.

Στο τέλος του 1^{ου} αιώνα π.Χ., κατά την δυναστεία των Χαν, σημειώθηκε ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου στις γραμμές όπου έπειτα δημιουργήθηκε ο Δρόμος του Μεταξιού. Πέρα από τα εμπορικά αντικείμενα ανταλλάσσονταν και ιδέες και

¹ Χριστόπουλος Αντώνης (2006), Η ραγδαία πολιτική και οικονομική άνοδος της Κίνας και η επιπτώσεις για την παγκόσμια πολιτική και οικονομική σκηνή, σελ. 8- 16

πολιτισμικές επιρροές από άλλες χώρες τις Ασίας, της κεντρικής Ασίας και της Ευρώπης που άρχισαν να επηρεάζουν την κινέζικη μουσική.

Η σημερινή κινέζικη ορχήστρα δημιουργήθηκε από την συγχώνευση όλων των πολιτισμικών στοιχείων αυτών των χωρών. Παρά την παραδοσιακή της εμφάνιση, η κινέζικη ορχήστρα είναι ένα δημιούργημα του 20^{ου} αιώνα και ενσωματώνει χαρακτηριστικά της Δυτικής συμφωνικής ορχήστρας.

Από το 1910 και 1920 η μουσική αλλάζει εν μέρει από το νέο Κίνημα πολιτισμού που προέκυψε στην Κίνα και στην παραδοσιακή μουσική προστίθενται τζαζ στοιχεία και μελωδίες από σαξόφωνα και βιολιά καθώς και άλλα όργανα. Η μουσική κουλτούρα της Κίνας όπως παρατηρείται είναι ανοικτή σε νέες προτάσεις.

Η κινέζικη μουσική αποτελείται από διάφορα είδη:

- Την κινέζικη παραδοσιακή μουσική που παίζεται σε γάμους, κηδείες ή σε γιορτές.
- Την θρησκευτική μουσική που ακούγεται σε θρησκευτικές λειτουργίες που διεξάγονται σε ναούς Βουδιστών και ταοϊστών.
- Την Αυλική μουσική, που έφτασε στο ζενίθ της κατά την δυναστεία των Tang.
- Την ακαδημαϊκή μουσική που βασίζεται στον κομφουκιανικό τρόπο σκέψης και αποτελούσε την ενσάρκωση της μουσικής ζωής του πανεπιστημίου παλαιότερα, όμως είναι ακόμα διαδεδομένη στην σημερινή κοινωνία.

Τα κινέζικα μουσικά όργανα ήταν αρχικά χωρισμένα σε οχτώ κατηγορίες, γνωστές ως «Bayin», οι οποίες είναι : όργανά από μέταλλο (jin), μετάξι (si), μπαμπού (zhu), κολοκύθα (pao), ξύλο (mu), πέτρα (shi), πυλό (tu), και δέρμα (ge). Αυτή η κατηγοριοποίηση είναι βασισμένη στο υλικό κατασκευής των οργάνων και είναι μία από τις πρώτες που δημιουργήθηκαν ποτέ.

ΙΔΙΟΦΩΝΑ

Λυο- γκονγκ

Το όργανο αυτό είναι ένα κρουστό ιδιόφωνο, η ηχοπαραγωγή του οφείλεται στην δόνηση του σώματός του αυτού καθαυτού. Υπάρχουν κατηγορίες ανάλογα με το μέγεθος του οργάνου. Κάποιες εκ των οποίων είναι : zhengluo, douluo, wenluo, daluo, xiaoluo².

Συνήθως το πρόθεμα που υπάρχει στο όνομα του κάθε γκονγκ προσδιορίζει το είδος του. Για παράδειγμα, το πρόθεμα «da», που βρίσκεται στη λέξη daluo, σημαίνει μεγάλο. Φτιάχνεται συνήθως από ένα κράμα ψευδάργυρου, μπρούντζου και κασσίτερου και το σχήμα του μοιάζει με εκείνο του πιάτου. Οι άκρες του είναι γυρισμένες προς τα πίσω σε κλίση 90 μοιρών. Η επιφάνειά του είναι είτε επίπεδη είτε κυρτή. Τα μεγέθη του είναι από 10 έως 80 εκατοστά διάμετρο. Το gong κρέμεται από τη πάνω πλευρά με σκοινί. Τα μεγαλύτερα γκονγκ τα χτυπάμε με επενδυμένους κόπανους και παράγουν

έναν πολύ δυνατό ήχο. Τα μικρότερα είτε με επενδυμένους κόπανους είτε με ξύλινα ραβδιά. Σε αντίθεση με τα κύμβαλα, τα γκονγκ είναι κουρδισμένα όργανα.

Τα gong τα συναντάμε με διακόσμηση ή χωρίς.

Στα χωριά χρησιμοποιούσαν μικρά gong όταν βλέπανε κάποια τίγρη ή άλλο κίνδυνο για να προειδοποιήσουν τον κόσμο και να προετοιμαστούν.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=Mma2Labgdw0>

² Stanley Sadie, «Gong», *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,G το Ο,2^{ος} τόμος, σελ. 61

Peng ling (hang bells)

Είναι ένα ζευγάρι από 2 μικρά καμπανάκια σε σχήμα κούπας, φτιαγμένα από μπρούντζο ή χαλκό που είναι ενωμένα μεταξύ τους με μια χορδή ή ένα σκοινάκι. Για να παραχθεί ήχος τα χτυπούμε μεταξύ τους. Χρησιμοποιείται κυρίως για ρυθμικά. Τα συναντάμε κυρίως στη δυτική Κίνα όπου τα χρησιμοποιούν οι βουδιστές. Χρησιμοποιούνται όμως και σε παραδοσιακά κομμάτια, χορούς, στην κινέζικη όπερα και ορχήστρα.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=ErJk-iLppS0>

Qing (τσινγκ)

Ένα από τα αρχαιότερα όργανα της Κίνας. Έχουν γίνει ανασκαφές όπου βρέθηκαν δύο σκέλη του οργάνου που είναι παλαιότερα της δυναστείας Shang (1766 π.Χ.) τα οποία είχαν μήκος 60 εκατοστά.

Αρχικά ήταν φτιαγμένα από πέτρα και αργότερα από μέταλλο. Είχαν μία τρύπα στο πάνω μέρος και τα κρεμούσαν με ένα σκοινί. Qing στα κινέζικα σημαίνει εορτή. Στα μοναστήρια χρησιμοποιούσαν αυτά τα όργανα για να καλέσουν τους μοναχούς. Και ειδικότερα για τους βουδιστές είναι πολύ σημαντικό μουσικό όργανο.

Το χτυπάμε με ξύλινα σφυριά ή κόπανους.

Αρχικά τα συναντάμε σε μικρά σετ από 3 ή 5 πέτρες. Είναι κατασκευασμένα σε σχήμα L και κρέμονται με σκοινί από ένα δοκάρι μέσα σε ένα πλαίσιο.

Κατά την δυναστεία των Zhou (1122-221 π.Χ), τα σετ έγιναν μεγαλύτερα³. Δεκαέξι όργανα τοποθετημένα σε δύο σειρές. Οι πέτρες ήταν κουρδισμένες

³ Stanley Sadie, « Qing », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,P to Z,3^{ος} τόμος, σελ. 173

χρωματικά, βάζοντας σε σειρά τα ανάλογα μεγέθη (μικρότερη πέτρα σημαίνει και υψηλότερος τόνος).

Το qing το χρησιμοποιούσαν κατά κύριο λόγο σε τελετουργίες.

Bian zhong

Μπρούντζινα σήμαντρα-καμπάνες που χρησιμοποιούνταν σε τελετές. Το όνομα zhong χρησιμοποιείται γενικά για τις καμπάνες στην κατάταξη του είδους.

Η κατασκευή αυτών των οργάνων είναι ως εξής: έχουμε τον κυρίως κορμό από μπρούντζο και προεξέχει μία λαβή από το ίδιο υλικό στο πάνω μέρος του κορμού, στο κέντρο, και ένα δαχτυλίδι που κρέμεται στη βάση. Εξαιτίας του σχήματος η κάθε καμπάνα παράγει δύο τονικά ύψη, τα οποία εξαρτώνται από το σημείο που θα χτυπήσουμε το όργανο.

Όσο πιο μικρή η καμπάνα, τόσο υψηλότερος ο τόνος που παράγεται.

Συνήθως ο αριθμός των καμπανών στο bian zhong είναι 16 και το κούρδισμα (η σειρά που μπαίνουν οι καμπάνες) γίνεται χρωματικά από την μικρότερη στη μεγαλύτερη.

Κατά τη δυναστεία των Shang είχαμε μέχρι 5 σήμαντρα, κατά τη δυναστεία Zhou, από 8 έως 16⁴. Πρόσφατα έγινε ανασκαφή ενός οργάνου που χρονολογείται στον 5^ο αιώνα π.Χ. το οποίο είχε 64 σήμαντρα.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=zhcCSeRj2PU>

⁴ Stanley Sadie, «Zhong», *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London: Macmillan, 1995), 3 τόμοι, Ρ to Z, 3^{ος} τόμος, σελ. 894

ΜΕΜΒΡΑΝΟΦΩΝΑ

Tanggu (ταν γκου)

Το tanggu είναι ένα κρουστό όργανο με μεγάλη ιστορία. Gu σημαίνει τύμπανο. Κατασκευάζεται από δέρμα αγελάδας το οποίο είναι τεντωμένο και καρφωμένο πάνω σε ένα ξύλινο βαρέλι.

Όταν το χτυπήσουμε στο κέντρο βγάζει μια χαμηλή συχνότητα και δυνατό ήχο. Διαφορετικό ήχο παράγουμε όταν χτυπήσουμε στις άκρες και τέλος ένας τρίτος ήχος όταν χτυπάμε στο χείλος. Να πούμε επίσης ότι ο ήχος αλλάζει όταν πιέζουμε το δέρμα με το χέρι μας ή με την μία μπαγκέτα.

Υπάρχουν διάφορα μεγέθη και ονομασίες όπως: Yaogu και Jangu που είναι μικρότερα και το Daggu, bian daggu και huaren gu που είναι μεγαλύτερα⁵.

Το bian daggu είναι εκείνο που χρησιμοποιείται πιο συχνά και έχει διάμετρο περίπου 80 εκατοστά.

Η ιστορία και η χρήση του οργάνου ξεκινάει από πολύ παλιά στην αρχαία Κίνα κατά τη διάρκεια πολέμου. Το χρησιμοποιούσαν για να καλέσουν τους στρατιώτες να πάρουν τα όπλα για να αρχίσει η μάχη.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=tW1V3yC6wfM>

---

⁵ Stanley Sadie, « Tanggu », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,P to Z,3^{ος} τόμος, σελ. 522

ΧΟΡΔΟΦΩΝΑ

Erhu (έρ-χου)

Το erhu (ερ χου) ανήκει μαζί με τα όργανα Banhu, Gaoju, Jinghu, Sihou στην κατηγορία «Χου Τσιν», δηλαδή μουσικά όργανα που προέρχονται από τις βόρειες στέπες. Το erhu είναι το σπουδαιότερο στην κατηγορία του. Είναι ένα χορδόφωνο παραδοσιακό κινέζικο μουσικό όργανο. Είναι από τα πιο εκφραστικά όργανα και μπορεί να μιμηθεί ήχους όπως το κελάηδισμα πουλιών ή το χλιμίντρισμα ενός αλόγου. Να αναφέρουμε ότι είναι το όργανο που μπορεί να πλησιάσει την ανθρώπινη φωνή περισσότερο από κάθε άλλο.

Έχει δύο χορδές, μακρύ μπράτσο (περίπου 80 εκ.) στην κορυφή του οποίου υπάρχουν δύο μεγάλα «μανταλάκια» (κλειδιά) κουρδίσματος και είναι άταστο. Έχει κυλινδρικό κορμό καλυμμένο με δέρμα φιδιού (κυρίως πύθωνα) και παίζεται με δοξάρι που είναι φτιαγμένο από τρίχα αλόγου. Μία ιδιαιτερότητα του δοξαριού είναι πως οι τρίχες που προκαλούν την τριβή είναι ανάμεσα από τις δύο χορδές. Έτσι έχουμε εξωτερική και εσωτερική χορδή.

Αρα για να παραχθεί ήχος τραβάμε μπροστά ή προς τα πίσω τις 2 χορδές.

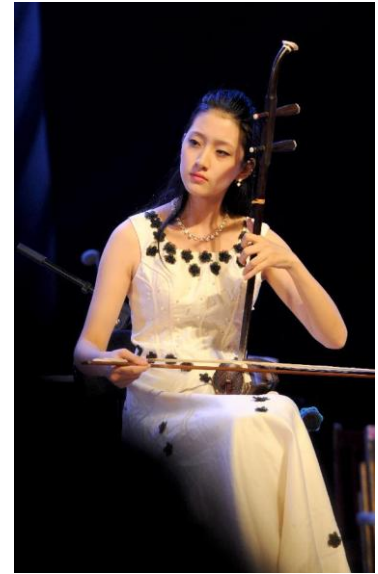
Ο ήχος παράγεται μέσω της δόνησης του δέρματος. Θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε «κινέζικο βιολί».

Η ιστορία του αρχίζει κατά τη διάρκεια της Δυναστείας των Τανγκ από τον 7ο έως τον 10ο αιώνα μ.Χ όπου ήταν δημοφιλές στους πληθυσμούς στο βορειοδυτικό τμήμα της Κίνας⁶. Παρόλο που έχει ιστορία πάνω από χιλίων ετών, το ερ χου σπάνια καταγραφόταν στα ιστορικά στοιχεία όπως το pipa και το dizi. Το ερ χου ήταν αρκετά διαδεδομένο στον απλό κόσμο λόγω του ότι ήταν φορητό και η κατασκευή του εύκολη.

Ως ένα ταπεινό όργανο το erhu περιοριζόταν στην λαϊκή μουσική τέχνη και εθεωρείτο όργανο των ζητιάνων. Από το 1949 και μετά, η κατασκευή και ο τρόπος παιξίματος του erhu έχουν «βελτιωθεί» τόσο που μπορεί και χρησιμοποιείται για σόλο, στη συνοδεία όπερας αλλά και σε παραδοσιακές θεατρικές παραστάσεις στις οποίες άλλωστε από πολύ νωρίς υπήρξε συνοδευτικό όργανο. Σε παραδοσιακές ορχήστρες το erhu παίζει τον πρώτο ρόλο, όπως ακριβώς το βιολί στις δυτικές ορχήστρες.

⁶ Stanley Sadie, « Erhu », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,Α to F,1^{ος} τόμος, σελ.717

Ο μουσικός συνήθως κάθεται όταν παίζει, και κρατά το όργανο με το αριστερό χέρι και το δοξάρι με το δεξί. Το μουσικό εύρος του οργάνου εκτείνεται στις 3 οκτάβες κι ο τόνος του είναι κοντά στην ανθρώπινη φωνή. Το κούρδισμά του μεταξύ των 2 χορδών είναι σε διάστημα 5^{ης} (ρε D – λα A) όπως οι δύο μεσαίες χορδές του βιολιού. Η τεχνική παιξίματος είναι παρόμοια με του δυτικού βιολιού. Χρησιμοποιείται ιδιαίτερα το glissando και το vibrato.

Το ερ χου δεν είναι συνδεδεμένο με ένα μουσικό είδος. Εκτός από σόλο παίξιμο, το συναντάμε σε μουσικά σύνολα για τελετές, για διασκέδαση και από θεατρικές παραστάσεις και όπερες μέχρι και σε soundtrack ταινιών, σε βιντεο-παιχνίδια progressive rock⁷ και σε Metal μπάντες⁸.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

https://www.youtube.com/watch?v=L_K54nEqfSo

Guzheng (Γκουζένγκ)

Το guzheng, γνωστό και ως «κινέζικο κανονάκι», είναι ένα νυκτό έγχορδο με ιστορία μεγαλύτερη από 2.500 χρόνια. Έχει 16 (ή περισσότερες) χορδές και κινητούς καβαλάρηδες. Το σύγχρονο guzheng έχει συνήθως 21 χορδές και είναι γύρω στα 160 εκατοστά. Έχει μια κοιλότητα που κατασκευάζεται από συγκεκριμένο ξύλο.

Άλλα μέρη του οργάνου κατασκευάζονται από άλλα ξύλα για λόγους δομής ή διακοσμητικούς. Ο οργανοπαίκτης φοράει δακτυλήθρες (που μοιάζουν με τεχνητά νύχια), στο ένα ή και στα δυο του χέρια, στα τέσσερα δάχτυλα που είναι φτιαγμένες από κόκκαλο (π.χ.

ελεφαντόδοντο ή χελωνόστρακο) ή σκληρό πλαστικό. Τα «νύχια» που φοράει ο μουσικός βοηθούν στο να παραχθεί δυνατός και καθαρός ήχος.

⁷ ροκ μπάντα Hsu-Nami <https://www.youtube.com/watch?v=D1csuIw6w78>

⁸ ταϊβανέζικη black metal μπάντα Chthonic <https://www.youtube.com/watch?v=2z5hb1JR0kA>

Στο σύγχρονο guzheng παρατηρούμε αλλαγές με την πάροδο του χρόνου που οφείλονται σε τοπικές αλλά και από τον δυτικό κόσμο επιρροές.

Παλαιότερα οι χορδές κατασκευαζόταν από μετάξι, τώρα πια είναι ατσάλινες με επικάλυψη νάιλον. Με αυτό τον τρόπο αυξάνεται η ένταση του οργάνου και αλλάζει η χροιά του.

Ο μουσικός παίζει συνήθως καθιστός και το όργανο είναι τοποθετημένο πάνω σε βάση ανάλογα το ύψος που θέλει ο εκάστοτε μουσικός. Το όργανο έχει έκταση 4 οκτάβες και είναι κουρδισμένο σε πεντατονική κλίμακα. Στα δεξιά είναι η κεφαλή του οργάνου και εκεί βρίσκονται τα κλειδιά κουρδίσματος. Το κούρδισμα γίνεται με κάποιο εργαλείο (σαν κατσαβίδι) το οποίο περιστρέφει τα κλειδιά και τεντώνει τις χορδές. Στα αριστερά είναι η ουρά του οργάνου και στη μέση βρίσκονται οι καβαλάρηδες. Το όργανο παίζεται από τη δεξιά πλευρά των καβαλάρηδων. Την αριστερή πλευρά τη χρησιμοποιούμε για να κάνουμε vibrato ή για την ρύθμιση της συχνότητας μιας νότας (Pitch).

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=ujzMHLac404>

Pipa (Πίπα)

Η pipa είναι ένα μουσικό όργανο με τέσσερις χορδές που ανήκει στην κατηγορία των υκτών εγχόρδων. Λέγεται και «κινέζικο λαούτο». Το Ιαπωνικό biwa, το βιετναμέζικο dan ty ba, καθώς και το κορεάτικο bira είναι όργανα που προέρχονται από την pipa⁹. Οι τέσσερις χορδές του συμβολίζουν τις τέσσερις εποχές.

Το όνομα pipa προέρχεται από δύο κινέζικες συλλαβές pi-pa οι οποίες έχουν να κάνουν με τον τρόπο που παίζεται το όργανο, και πιο συγκεκριμένα «Pi» είναι

⁹ Stanley Sadie, «Pipa», *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London: Macmillan, 1995), 3 τόμοι, P το Z, 3^{ος} τόμος, σελ. 115-116

όταν χτυπάμε με το δεξί χέρι την χορδή με φορά προς τα έξω και “ra” όταν «τσιμπάμε» την χορδή προς τα μέσα (προς

την παλάμη του χεριού). Παλαιότερα το όργανο αυτό παιζόταν με πένα, όπως στη γιαπωνέζικη biwa που προαναφέραμε, η οποία στη πορεία αντικαταστάθηκε με τεχνητά νύχια.

Ο κορμός του είναι ξύλινος σε σχήμα αχλαδιού και ο αριθμός των τάστων συνήθως είναι από 12 έως και 26 και όπως στην δυτική κιθάρα είναι τοποθετημένα για να έχουμε χρωματική διάβαση από νότα σε νότα. Σε αντίθεση με την δική μας κιθάρα όμως, αντί για πένα, χρησιμοποιούνται τεχνητά νύχια τα οποία τοποθετούνται και στα 5 δάχτυλα του δεξιού χεριού με σκοπό να παραχθεί πιο δυνατός και καθαρός ήχος.

Είναι ένα από τα πιο δύσκολα κινέζικα όργανα όσον αφορά την τεχνική. Είναι κουρδισμένο στις νότες λα, μι, ρε, λα και έχει έκταση 4 οκτάβες. Στη κεφαλή του οργάνου έχουμε τα κλειδιά κουρδίσματος, που είναι τέσσερα όπως και οι χορδές, και με την περιστροφή τους τεντώνουμε ή χαλαρώνουμε τις χορδές για να πετύχουμε το κούρδισμα που θέλουμε. Με το αριστερό χέρι πιέζουμε τις χορδές στα τάστα για να παίξουμε νότες και συγχορδίες.

Χρησιμοποιούνται διάφορες τεχνικές για να παραχθεί ο ήχος του οργάνου. Η βασικότερη ονομάζεται tantiao και χρησιμοποιούμε τον δείκτη και τον αντίχειρα (tan=χτύπημα χορδής με το δείκτη, tiao= χτύπημα χορδής με τον αντίχειρα). Σε αντίθεση με την δυτική κιθάρα, τα δάχτυλα τραβούν τις χορδές προς τα έξω. Το τράβηγμα των χορδών σε φορά αντίθετη από αυτή της τεχνικής tantiao ονομάζεται mogou (mo αντί για tan και gou αντί για tiao). Όταν δύο χορδές τραβιούνται συγχρόνως με τον αντίχειρα και το δείκτη, η τεχνική ονομάζεται fen. Η αντίστροφη κίνηση ονομάζεται zhi. Το «κοπάνημα» μιας χορδής προς τα έξω με τα τέσσερα δάχτυλα ονομάζεται sao, και προς τα μέσα ονομάζεται fu. Ένα χαρακτηριστικός ήχος της pipa είναι το τρέμολο που παράγεται από την τεχνική lunzhi η οποία περιλαμβάνει όλα τα δάχτυλα και τον αντίχειρα του δεξιού χεριού.

Οι τεχνικές του αριστερού χεριού είναι σημαντικές για την εκφραστικότητα του οργάνου. Τεχνικές όπως vibrato, portamento, glissando, pizzicato. Επίσης παράγονται αρμονικές όπως στο βιολί και την κιθάρα. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι τα τάστα του οργάνου είναι αρκετά ψηλά ώστε τα δάχτυλα και οι χορδές να μην ακουμπούν ποτέ το μανίκι του οργάνου(τον κορμό) που είναι κάτι τελείως διαφορετικά από τα δυτικά όργανα με τάστα και συμβάλει στη παραγωγή ενός δραματικού vibrato και άλλων τεχνικών.

Ο οργανοπαίκτης είναι καθιστός καθώς παίζει και κρατάει το όργανο σχεδόν κάθετα παρόλο που αρχικά το όργανο παιζόταν σε οριζόντια θέση.

Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα εμφανίστηκε και ηλεκτρική ρίρα καθώς και μία εκδοχή με πέντε χορδές.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=jXvNgl5Yq2U>

Ruan (Ρουάν)

Είναι νυκτό έγχορδο που παίζει συνήθως μπάσες νότες, γνωστό και σαν «κιθάρα του φεγγαριού». Έχει μεγάλη ιστορία, πάνω από 2.000 χρόνια και στο παρελθόν αυτό έχει αλλάξει διάφορα ονόματα, όπως qin pipa και ruanxian¹⁰.

Προέρχεται από ένα όργανο το οποίο κατασκευάστηκε κατά τη δυναστεία Qin από εργάτες του Σινικού Τείχους και λέγεται xiantao.

Χρησιμοποίησαν τεντωμένες χορδές πάνω στο κρουστό pellet drum. Το σημερινό όνομα καθιερώθηκε τον 8^ο αιώνα.

Έχει μανίκι με τάστα, κυκλικό κορμό και τέσσερις χορδές. Οι χορδές του παλαιότερα κατασκευάζονταν από μετάξι όμως από τον 20^ο αιώνα κατασκευάζονται από ατσάλι. Το σύγχρονο ruan έχει 24 τάστα και έχει 12 ημιτόνια σε κάθε χορδή γεγονός το οποίο έχει διευρύνει την έκταση του οργάνου κατά πολύ, εφόσον παλαιότερα υπήρχαν 13 τάστα. Τα τάστα κατά κύριο λόγο κατασκευάζονται από ελεφαντόδοντο ή από μέταλλο. Τα μεταλλικά τάστα παράγουν ήχο πιο καθαρό σε σχέση με αυτά του ελεφαντόδοντου.

Όσον αφορά το μέγεθος του οργάνου, υπάρχουν πέντε κατηγορίες. Soprano, Alto, Tenor, Bass, Contrabass. Το soprano λέγεται gaoyinruan και είναι κουρδισμένο μία οκτάβα πάνω από το «κανονικό» κούρδισμα του ruan σε νότες σολ3-ρε4-σολ4-ρε3. Το alto λέγεται xiaoruan και είναι κουρδισμένο σε ρε3-λα3-ρε4-λα4. Το τενόρο λέγεται zhongruan και έχει κούρδισμα σολ2-ρε3-σολ3-ρε4. Το bass λέγεται daruan και έχει κούρδισμα ρε2-λα2-ρε3-

¹⁰ Stanley Sadie, « Ruan », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,P to Z,3^{ος} τόμος, σελ. 265

λα3 και τέλος το contrabass λέγεται diyinruan με κούρδισμα σολ1-ρε2-σολ2-ρε3. Το κούρδισμά του γίνεται όπως και στη pipa με το γύρισμα κλειδιών.

Το όργανο παίζεται με δύο τρόπους. Είτε με πένα παρόμοια με αυτή της κιθάρας είτε με ακριλικά νύχια τα οποία τα δένουν στα δάχτυλα με ταινία. Η πένα παλιότερα κατασκευαζόταν από το κέρατο κάποιου ζώου, ενώ σήμερα είναι πλαστική.

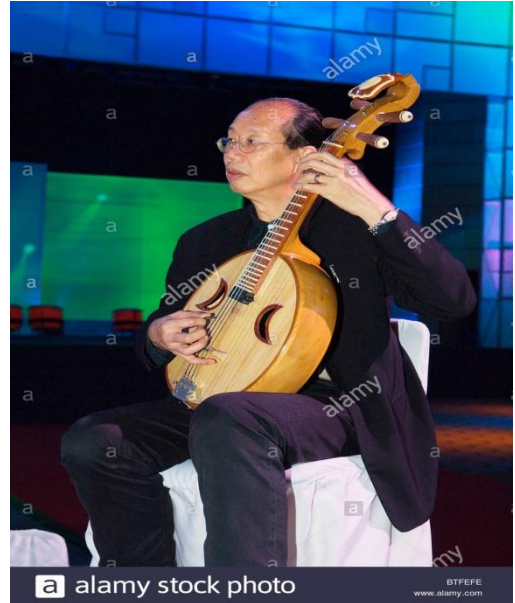
Κατά κύριο λόγο χρησιμοποιείται η πένα, όμως υπάρχουν και σχολές που διδάσκουν τον τρόπο παιξίματος με τα νύχια ο οποίος μοιάζει με αυτόν της pipa. Οι μουσικοί που παίζουν pipa και έχουν το ruan σαν δεύτερο όργανο χρησιμοποιούν την τεχνική με τα νύχια. Μία διαφορά είναι ότι με την πένα παράγεται πιο δυνατός ήχος ενώ με τα νύχια μπορούν να παιχτούν πολυφωνικές μελωδίες και συγχορδίες, άρα μπορεί να παιχτεί και σαν σόλο όργανο και όχι μόνο σαν όργανο συνοδείας.

Το ruan παίζεται με τον μουσικό καθιστό. Κάθεται μπροστά (όπως οι τσελίστες) στα 2/3 της καρέκλας και ακουμπάει το όργανο στα γόνατα με κλίση περίπου 45 μοίρες προς τα αριστερά.

Η τεχνική παιξίματος είναι παρόμοια με αυτή της κιθάρας.

Στις κινέζικες ορχήστρες μόνο το τενόρο και το μπάσο ruan χρησιμοποιούνται περισσότερο. Σε κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιούν και το σοπράνο για να αντικαταστήσουν το liuqin (θα μιλήσουμε παρακάτω).

Το κούρδισμα ρε-λα-ρε-λα χρησιμοποιείται από σολίστες του οργάνου daruan διότι διευκολύνει το παίξιμο συγχορδιών. Μερικοί μουσικοί ορχήστρας κουρδίζουν σε ντο-σολ-ρε-λα που μας θυμίζει το κούρδισμα του τσέλου. Το πλεονέκτημα του κουρδίσματος αυτού είναι ότι το daruan μπορεί να ντουμπλάρει το θέμα του τσέλου. Σε μια ορχήστρα, το σύνολο ruan, αποτελείται από 2 ή περισσότερα μέλη της οικογένειας ruan.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

https://www.youtube.com/watch?v=FVUFV_RXMTk

Yangqin (Γιανγκίν)

Το τραπεζοειδές αυτό σφυρήλατο έγχορδο, έχει τις ρίζες του στην Περσία. Υπάρχουν πηγές οι οποίες λένε ότι από το ελληνικό ψαλτήριον. Το συναντάμε και yang quin¹¹. Μοιάζει με το δυτικό σαντούρι. Έφτασε στην Κίνα από το εξωτερικό τον 16ο αιώνα και γι' αυτό το όνομά του σημαίνει “ξενόφερτο όργανο”.

Αρχικά είχε μπρούντζινες χορδές (παρόλο που παλαιότερα χρησιμοποιούνταν χορδές από μετάξι) οι οποίες έδιναν στον όργανο μια ιδιαίτερη χροιά.

Από το 1950 χρησιμοποιούνται μεταλλικές χορδές οι οποίες δώσανε στο όργανο δυνατότερο και καθαρότερο ήχο. Σήμερα διαθέτει μέχρι πέντε καβαλάρηδες.

Οι χορδές του οργάνου παίζονται με δύο ελαφριές μπαγκέτες από ελαστικό μπαμπού με λαστιχένιο τελείωμα. Μπορούν να παιχτούν και από την πλευρά του μπαμπού αντί γι αυτή του λάστιχου(έτσι έχει ήχο με μεγαλύτερη ευκρίνεια και έτσι ακούγεται και σαν κρουστό). Αυτή η τεχνική ονομάζεται fanzhu. Ο κάθε μουσικός συνήθως διαθέτει διάφορα σετ από μπαγκέτες, καθένα από τα οποία κάνει το όργανο να βγάλει και διαφορετικό ήχο. Υπάρχουν μπαγκέτες με τελείωμα από βαμβάκι ή δέρμα.

Το yangqin χρησιμοποιείται και σαν σόλο όργανο, αλλά και σε μουσικά σύνολα. Το σημερινό yangqin έχει έκταση τέσσερις οκτάβες. Έχει 144 χορδές και μπορεί να έχει μέχρι και 5 χορδές ανά φθόγγο προκειμένου να ενισχυθεί η ένταση του ήχου. Οι χορδές έχουν διάφορα μεγέθη και είναι βαλμένες στο όργανο με βίδες από τη μια και κλειδιά κουρδίσματος από την άλλη. Κατά τη διάρκεια του παιξίματος τα κλειδιά και οι βίδες είναι καλυμμένα.

Το yangqin έχει τέσσερις ή και πέντε καβαλάρηδες. Από δεξιά προς αριστερά οι ονομασίες τους είναι: καβαλάρης του μπάσου (bass bridge), δεξής καβαλάρης (right bridge), καβαλάρης του τενόρου (tenor bridge), αριστερός καβαλάρης (left bridge) και χρωματικός καβαλάρης (chromatic bridge).

¹¹ Stanley Sadie, « Yangqin », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,P to Z,3ος τόμος, σελ. 882-883

Κατά τη διάρκεια του παιξίματος χρησιμοποιούνται οι χορδές από την αριστερή μεριά των καβαλάρηδων εκτός από της χορδές του χρωματικού καβαλάρη που παίζονται από δεξιά. Εξαίρεση αποτελούν οι χορδές του αριστερού καβαλάρη οι οποίες παίζονται και από τις δύο πλευρές του καβαλάρη.

Ο μουσικός κρατάει μία μπαγκέτα στο κάθε χέρι και χτυπάει διαδοχικά τις χορδές. Το yangqin σε μια ορχήστρα, εκτός από σόλο μελωδία, μπορεί να παίζει συνοδευτικό ρόλο, παίζοντας αρπίσματα ή συγχορδίες.

Όπως και στο guzheng ο μουσικός μπορεί να κάνει vibrato πιέζοντας προς τα κάτω τις χορδές, καθώς και αρμονικές χτυπώντας ελαφρώς τις μπαγκέτες πάνω στις χορδές. Μπορεί να επιτευχθεί και Portamento. Επίσης μπορούμε να συναντήσουμε και πετάλ με παρόμοια λειτουργία με αυτή του πιάνου (sustain pedal).

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=TWxAJOU22Aw>

ΑΕΡΟΦΩΝΑ

Dizi ή di (ντίζι)

Ένα από τα σημαντικότερα όργανα της Κίνας και ίσως το αρχαιότερο όλων. Με ιστορία 8.000 χρόνων. Τα πρώτα dizi που φτιάχτηκαν ήταν κατασκευασμένα από κόκκαλα πουλιών. Στις μέρες μας, τα περισσότερα είναι φτιαγμένα από μπαμπού αλλά και από πέτρα νεφρίτη.

Αυτά από μπαμπού έχουν τον πιο καθαρό ήχο. Το ιδιαίτερο ηχόχρωμά του οφείλεται σε μια ειδική μεμβράνη που τοποθετείται κοντά στο επιστόμιο. Η μεμβράνη είναι από καλάμι και το πόσο σφικτή και τεντωμένη είναι σημαντικό για τον ήχο που παράγεται. Όταν παίζουμε το dizi η μεμβράνη πάλλεται και παράγεται αυτός ο πολύ καθαρός και μελωδικός

ήχος.

Παίζεται σε οριζόντια θέση όπως και το δυτικό φλάουτο. Και ο μουσικός μπορεί να είναι είτε όρθιος είτε καθιστός.

Το όργανο είναι φτιαγμένο εξ ολοκλήρου από ένα κομμάτι μπαμπού. Έχει έξι οπές για τα δάχτυλα σε μετρημένες αποστάσεις. Όταν το παίζουμε το κρατάμε συνήθως προς τα δεξιά. Η έκτασή του είναι δύο οκτάβες ξεκινώντας από την λα.

Το συναντάμε και αυτό σε διάφορα μεγέθη και παραλλαγές¹². Κάποια από τα ονόματα που θα το βρούμε είναι qudi ή kundi που ήταν δημοφιλείς στην κεντρική Κίνα και στην kun όπερα, το bangdi που έγινε γνωστό από την παραδοσιακή όπερα της βόρειας Κίνας κατά τον 18^ο αιώνα, gaodi ή duandi όπως το qundi αλλά πιο κοντό. Το qudi και το bangdi είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται περισσότερο σήμερα και μάλιστα συμμετέχουν στην σύγχρονη κλασική ορχήστρα.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=dQLFqYK8Aok>

¹² Stanley Sadie, « Dizi », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London: Macmillan, 1995), 3 τόμοι, Α το F, 1^{ος} τόμος, σελ. 563-564

Χiao

Ένα από τα παλαιότερα μουσικά όργανα της Κίνας. Η ιστορία του οργάνου με 6 οπές ξεκινάει από την δυναστεία των Ming¹³. Είναι και αυτό κατασκευασμένο από μπαμπού. Έχει πιο βαθύ ήχο από το dizi.

Ο μουσικός στέκεται συνήθως όρθιος όταν παίζει και κρατάει το όργανο μπροστά του κάθετα (όπως η φλογέρα) σε μία γωνία περίπου 45° από το σώμα του. Το κούρδισμα του οργάνου συνήθως είναι στο κλειδί του σολ, όμως υπάρχουν και χiao στο κλειδί του φα. Στο κλειδί του φα Το μήκος του οργάνου μπορεί να αρχίζει από 45 εκατοστά έως και 125. Αλλά το πιο σύνηθες είναι από 75 έως 85 εκατοστά. Τα μικρότερα σε μήκος χiao είναι εκείνα που παίζονται και πιο δύσκολα καθώς πρέπει να ελέγξει κανείς την αναπνοή και το φύσημα με μεγαλύτερη ακρίβεια.

Τα πιο παραδοσιακά χiao έχουν όπως είπαμε 6 οπές σε αντίθεση με τα πιο σύγχρονης κατασκευής που έχουν μέχρι και 8.

Οι οπές που προστέθηκαν, δεν μεγάλωσαν την έκταση του οργάνου, αλλά κατέστησαν πιο εύκολο το παίξιμο ορισμένων κλιμάκων με χρωματικές.

Υπάρχουν άλλες 2,4 ή και 6 οπές ήχου στο κάτω άκρο του οργάνου. Το επιστόμιο βρίσκεται στο άνω άκρο και είναι σε σχήμα U ή σε V και σε κάποια όργανα έχει επένδυση από ελεφαντόδοντο. Το άκρο όπου βγαίνει ο αέρας από το όργανο έχει αποκοπεί τελείως από κάποια χiao, οπότε ο μουσικός πρέπει να χρησιμοποιεί το διάστημα ανάμεσα στο πηγούνι και τα χείλη για να καλύψει πλήρως την οπή. Μπορεί να υπάρχει και μία μεταλλική προσθήκη μεταξύ της οπής που φυσάμε και της πρώτης οπής που πατάμε με το δάχτυλο. Καθώς και μεταξύ της τελευταίας οπής που πατάμε με το άκρο του οργάνου. Αυτό συμβαίνει για λόγους κουρδίσματος.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=B-I1CFa5T7I>

¹³ Stanley Sadie, « Xiao », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,P to Z,3^{ος} τόμος, σελ. 867-868

Suona

Ένα πνευστό όργανο με διπλό καλάμι και πολύ χαρακτηριστικό ήχο υψηλής έντασης. Μοιάζει με τον δικό μας ζουρνά. Το όργανο προέρχεται μάλλον από την κεντρική Ασία και συγκεκριμένα από το Sorna ή Zurna.

Το επιστόμιο είναι συνδεδεμένο με έναν ξύλινο κωνικό άξονα ο οποίος έχει οπές και ένα τελείωμα από καμπάνα χαλκού. Το χρησιμοποιούν και σε γάμους, ναούς και κηδείες ειδικότερα στη λαϊκή μουσική της βόρειας Κίνας. Στην Ταϊβάν το όργανο συνδέεται ακόμα περισσότερο με τελετουργίες¹⁴.

Το όργανο έχει διάφορα μεγέθη. Υπάρχει το haidi σε φα και σολ(piccolo), το xiao σε ρε και ντο (sopranino), το gaoyin σε σολ και λα (soprano), το zhongyin σε ρε (alto), το cizhongyin σε σολ (tenor) και το diyin (μπάσο).

Από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, σε πιο σύγχρονες εκδοχές του οργάνου το

βρίσκουμε με μηχανικά κλειδιά όπως και στο όμποε. Αυτό δίνει στο suona την ευκολία παιξίματος χρωματικών κλιμάκων που είναι δύσκολο στο παραδοσιακό όργανο, καθώς και καλύτερο κούρδισμα. Στο παραδοσιακό suona αυτό επιτυγχάνεται με το πώς ο μουσικός φυσάει μέσα στο όργανο. Αυτού του τύπου το όργανο θα το συναντήσουμε στις μεγάλες κινέζικες ορχήστρες. Στις πιο παραδοσιακές εξακολουθούν και προτιμούν το παλιό παραδοσιακό suona. Τέλος να αναφέρουμε ότι όπως και το erhu, έχει εισαχθεί σε πιο νέα ήδη μουσικής όπως η ροκ.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=-EWHW672PwY>

¹⁴ Stanley Sadie, « Suona », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι,P το Z,3^{ος} τόμος, σελ. 474-475

Sheng (mouth organ)

Πνευστό όργανο που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο στη κεντρική και βόρεια Κίνα. Έχει ένα μικρό επιστόμιο ή καλύπτερα θα λέγαμε σωλήνα εμφύσησης που προεξέχει στο πλάι και 13-19 σωλήνες συνήθως, που σχηματίζουν έναν ημιτελή κύκλο.

Οι σωλήνες έχουν διάφορα μεγέθη. Οι σωλήνες είναι αντικριστά μεταξύ τους σύμφωνα με το μέγεθος. Υπάρχουν όργανα και με περισσότερους σωλήνες (23-36).

Σύμφωνα με το μύθο αυτή η διάταξη αντιπροσωπεύει τα διπλωμένα φτερά του μυθικού πουλιού φοίνικα.

Το sheng αποτελείται από τρία βασικά μέρη. Τους σωλήνες, το επιστόμιο και τον θύλακα αέρα. Ο παραδοσιακός θύλακας, φτιάχνεται από μέταλλο ή ξύλο. Οι περισσότεροι σωλήνες έχουν πέντε τρύπες και είναι φτιαγμένα από ένα κράμα μπρούντζου και κασσίτερου. Το σύνθηθες κούρδισμα είναι σε πέμπτες αρχίζοντας από την βάση που είναι το ρε2.

Όπως και σε άλλα όργανα, συναντάμε εκδοχές μεγαλύτερων και μικρότερων μεγεθών.

Όταν παίζουμε το sheng στεκόμαστε όρθιοι. Το κρατάμε μπροστά στο πρόσωπο με μια ελαφρά κλίση προς τα δεξιά. Συνήθως παίζουμε τέταρτες, πέμπτες και οκτάβες.

Το όργανο εμφανίζεται σε εικόνες από τη δυναστεία Shang (1776-1122 π.Χ.) και τα υλικά που χρησιμοποιούσαν τότε ήταν νεροκολοκύθα για τον θάλαμο του αέρα και καλάμια μπαμπού¹⁵. Τα καλάμια είναι κολλημένα με κερί.

Από το 1950 το όργανο έχει αλλάξει δομικά. Οι καινούργιες εκδοχές του οργάνου έχουν αυξημένη ένταση, έκταση, μπορούν να παίξουν χρωματικές.

Δείγμα οπτικοακουστικού υλικού:

<https://www.youtube.com/watch?v=ovu88PmF-w4>

¹⁵ Stanley Sadie, « Sheng », *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London: Macmillan, 1995), 3 τόμοι, Ρ το Ζ, 3^{ος} τόμος, σελ. 371-372

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ξεκινώντας να πω ότι τελικά αυτή η ηρεμία και η χαλάρωση που ένιωθα όταν άκουγα τη μουσική αυτή πριν αρχίσω να κάνω την εργασία, δεν ήταν καθόλου τυχαία. Ψάχνοντας ανακάλυψα πως οι πεντατονικές κλίμακες και οι συχνότητες που παράγουν τα παραδοσιακά όργανα, επιδρούν στον ανθρώπινο εγκέφαλο και νιώθει αυτή την ηρεμία. Οι αυτοκράτορες της Κίνας που τους ανήκε εξ ολοκλήρου το δικαίωμα να συνθέτουν μουσική, δεν άφησαν να γραφούν άλλες κλίμακες λόγω του ότι «ξυπνούσαν» στον λαό αισθήματα επανάστασης. Από την 5^η κιόλας χιλιετηρίδα (4500 π.χ.), όπως μας πληροφορούν οι διάφορες πηγές, η μουσική αποτελούσε μέρος του φιλοσοφικού τους συστήματος και χρησίμευε για την καλή διοίκηση του κράτους. Γι' αυτό και η σύνθεσή της ήταν αρχικά αποκλειστικό προνόμιο του αυτοκράτορα.

Η ορχηστρική μουσική αυτής της χώρας είναι πολύ πιο πλούσια σε σχέση με τα τραγούδια τους. Είχαν ακόμα ένα αναπτυγμένο σύστημα μουσικής σημειογραφίας. Άλλο για τη φωνητική και άλλο για την ενόργανη μουσική.

Είδα τον σπουδαιότατο ρόλο που έπαιζε και εξακολουθεί να παίζει η μουσική, τόσο στην επίσημη αυλική ζωή όσο και στην καθημερινή ζωή του λαού (παρελάσεις, νεκρικές πομπές, επίσημα γεύματα, πανηγύρια, θρησκευτικές τελετές κ.λ.π.).

Ένα άλλο που παρατήρησα ήταν το πόσο σημαντική θέση είχε η μουσική στο κινέζικο θέατρο, όπου μαζί με το λόγο και την παντομίμα αποτελούσε ένα αδιαίρετο σύνολο. Όπως και στην χώρα μας η αρχαία ελληνική τραγωδία.

Όσο παράξενο και αν φαίνεται έχουμε κοινά μουσικά έθιμα και παραδόσεις με αυτά της Κίνας. Π.χ. Όπως και σε περιοχές της βόρειας Ελλάδας που με νταούλια και ζουρνάδες οδηγούν την νύφη στην εκκλησία έτσι και στη Κίνα με το αντίστοιχο όργανο suona.

Το κάλεσμα των μοναχών με το qing είναι παραπλήσιο με αυτό που χρησιμοποιούν και στα ελληνικά μοναστήρια και λέγεται τάλαντο (με τη διαφορά ότι είναι ξύλινο).

Είδα ότι αυτοί οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν την μουσική πραγματικά σαν κάτι παραπάνω από διασκέδαση. Υπάρχει μια βαθιά εκτίμηση. Και ως αναφορά τις μουσικές της θεωρίες μπορώ να πω ότι ήταν περισσότερο μυστικιστικές παρά μουσικές.

Εντυπωσιάστηκα επίσης από αυτόν τον συσχετισμό της μουσικής και ακόμα και της κατασκευής των οργάνων, με τα θεία και τις αρετές. Για παράδειγμα, τα περισσότερα τραγούδια είναι στο ρυθμό 2/4 και 4/4. Αυτό συσχετίζεται με την πίστη των Κινέζων στην αρχή της δυαδικότητας όπως αυτή απεικονίζεται στη σχέση του αρσενικού (γιανγκ) με το θυληκό (γιν). Και σύμφωνα με την παράδοση η πεντατονική κλίμακα συμβόλιζε για τους κινέζους την έκφραση των 5 αρετών: καλοσύνη, δικαιοσύνη, ευπρέπεια, σύννεση, τιμιότητα. Τα 5 στοιχεία: μέταλλο, νερό, φωτιά, ξύλο, γη. Ή όπως είδαμε στην pipa οι τέσσερις χορδές συμβολίζουν τις τέσσερις εποχές.

Θα ήθελα ακόμα να πω ότι ο χαρακτήρας της μουσικής τους ήταν καθαρά μονοφωνικός, όπως παρατήρησα και σε όλες τις παραδοσιακές μουσικές από τις χώρες που άκουσα τη μουσική τους μέχρι να καταλήξω στην Κίνα.

Να αναφέρω σε αυτό το σημείο και το φωνητικό στυλ του τραγουδιού που μου έκανε εντύπωση πέρα από τα μουσικά όργανα. Μου προκάλεσε ενδιαφέρον ο ψηλός και οξύς του ήχος. Μια τεχνική που είδα να χρησιμοποιούν συχνά στο τραγούδι, είναι η χρήση του φωνητικού glissado (γλίστρημα της φωνής από τη μια νότα στην άλλη) καθώς και η χρήση του falseto («ψεύτικη» φωνή που χρησιμοποιείται κυρίως για να παραχθούν υψηλότεροι τόνοι).

Τελειώνοντας θα ήθελα να μοιραστώ μία σκέψη που ήταν προϊόν της εργασίας αυτής. Θα προσπαθήσω να μην πλατειάσω πολύ, διότι θεωρώ ότι είναι κάτι το οποίο αξίζει τον κόπο να καθίσουμε και να σκεφτούμε σοβαρά ο καθένας μας. Η Κίνα έχει μία παράδοση (με όλη την έννοια της λέξης) χιλιάδων ετών, και πραγματικά είναι ίσως η χώρα που κράτησε αναλλοίωτη την μουσική της κουλτούρα σε σχέση με κάθε άλλη χώρα στο πέρασμα του χρόνου. Ίσως σε κάποιους από εμάς να φαίνεται ακόμα και πρωτόγονη η μουσική αυτή. Σίγουρα έχει επηρεαστεί από την Δύση αλλά έως ένα βαθμό. Ξέρουμε για παράδειγμα ότι το 1500 π.Χ, προσθέτοντας 2 φθόγγους, η κλίμακα έγινε επτατονική. Δεν έχασε όμως τη βάση της που ήταν η πεντατονικότητα.

Στις μέρες μας η μουσική τους έχει μέσα στοιχεία από την Δυτική μουσική και έχει αλλάξει τον ήχο της. Είδαμε όργανα να αποκτούν μηχανικά κλειδιά στα πνευστά, ατσάλινες χορδές, ηλεκτρικούς ήχους. Είναι η εξέλιξη, το καινούργιο. Εκείνο που είδα εγώ να κάνει η Κίνα, είναι ότι δανείστηκε στοιχεία από νέα ρεύματα της μουσικής της δύσης και τα έβαλε στη δική της μουσική και όχι το αντίθετο, (που κάνουν οι περισσότερες χώρες) να παίρνουν δηλαδή σαν βάση το καινούργιο (και ξενόφερτο) και να βάζουν μέσα κάποια στοιχεία από τη μουσική τους. Η βάση είναι η παραδοσιακή μουσική της πατρίδας τους. Και έτσι πρέπει να είναι. Αλλιώς θα καταλήξουμε όλοι σε ένα σύστημα, θα χαθεί η παράδοση και εκείνο που θα απομείνει θα είναι απλά κάτι που θυμίζει την Κίνα, θυμίζει την Αίγυπτο, θυμίζει την Ελλάδα κτλ.

Κλείνοντας να εξομολογηθώ ότι έχω βάλει στην καθημερινότητά μου την μουσική αυτή της Κίνας. Και θα προσπαθήσω να πάω και να δω και να ακούσω από κοντά αυτά που βρήκα στο διαδίκτυο. Είναι η μουσική που με χαλαρώνει και με ταξιδεύει στην αγχωτική καθημερινότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ *Masterpieces of Chinese Music: A Musical Performance by Music from China*, <https://www.youtube.com/watch?v=B-Y4ncLy9LA&t=622s>, (ημερομηνία προσπέλασης 18/9/2017)
- ❖ Αθανασιάδης Δημήτρης, *Ιστορία της Μουσικής, Αρχαίοι και Ανατολικοί Μουσικοί Πολιτισμοί*, (Έκδοση Μακεδονικού Ωδείου, 1984)
- ❖ Randel Michael, *The Harvard dictionary of music* (Cambridge: Belknap Press, 2003)
- ❖ Tsao Penyeh, *Tradition and change in the performance of Chinese music* (Singapore: Overseas Publishers Association, 1998)
- ❖ Ingrid Maren Furniss, *Music in Ancient China: An Archaeological and Art Historical Study of Strings, Winds, and Drums During the Eastern Zhou and Han Periods* (Cambria Press, 2008)
- ❖ Jin Fu, *Chinese Theatre* (New York: Cambridge University Press, 2010)
- ❖ Γιάννου Δημήτρης, *Γενική Επισκόπηση Ιστορίας της Μουσικής*, Τεύχος Α, (Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1992)
- ❖ Sachs Curt, *A Short history of world music* (London: Denis Dobson, 1963)
- ❖ Hsu, Tao-Ching, *The Chinese Conception of Theatre* (Seattle: University of Washington Press, 1985)
- ❖ Jones Stephen, *Folk Music of China: Living Instrumental Traditions* (Oxford: Oxford University Press. 1995)
- ❖ Liang Mingyue, *Music of the Billion: An Introduction to Chinese Musical Culture* (New York: Heinrichshofen 1985)
- ❖ Jin Jie, *Chinese Music* (New York: Cambridge University Press, 2011)
- ❖ Xi Qiang, *Chinese Music and Musical Instruments* (Shanghai Press, 2011).

- ❖ Post Jennifer C., *Ethnomusicology: a guide to research* (New York, Routledge, 2004)
- ❖ Stephen Jones, *Folk Music of China: Living Instrumental Traditions* (California: Claredon Press, 1988)
- ❖ Bruno Nettl, Ruth M.Stone, James Porter, Timoty Rice, *The Garland encyclopedia of world music: East Asia: China, Japan, and Korea* (New York: Garland, 1998-2002)
- ❖ Stanley Sadie, *The new Grove Dictionary of musical instruments* (London:Macmillan,1995),3 τόμοι
- ❖ Liu Jingzhi, *A Critical History of New Music in China* (Chinese University Press, 2010)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Σύντομος Πρόλογος .....σελ. 3
- Πληροφορίες για την Κίνα.....σελ. 4

Κατηγορίες των μουσικών οργάνων

- Ιδιόφωνα .....σελ. 6
- Μεμβρανόφωνα .....σελ. 9
- Χορδόφωνα .....σελ. 10
- Αερόφωνα .....σελ. 18

- Συμπέρασμα .....σελ. 22
- Βιβλιογραφία .....σελ. 24